

*Institutionen för Lärande, Informatik, Management och Etik (LIME)
Nationellt centrum för suicidforskning och prevention av psykisk ohälsa (NASP)*

2019-09-27

Remissyttrande över remiss Ju2019/02172/L5 Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord (SOU 2019:32) från Justitiedepartementet, Straffrättsenheten.

Yttrande från Karolinska Institutet; Nationellt Centrum för Suicidforskning och Prevention (NASP)

Handläggare:

Senior Professor Danuta Wasserman,
Professor i psykiatri och suicidologi vid Karolinska Institutet
Chef för NASP vid Karolinska Institutet
Chef för Världshälsoorganisationens samarbetscentrum för suicidforskning, metodutveckling och stöd till implementering

Allmänna synpunkter: En gedigen och väl genomförd utredning med noggranna problembeskrivningar, lägesgenomgång i Sverige och internationellt, samt med synpunkter inhämtade både från barn som upplevt våld inom familjen och efterlevande till personer som begått självmord. Utredningens analys, överväganden och förslag är rimliga och väl genomtänkta, med ett undantag som beskriv nedan.

Specifika synpunkter: Analys av frågan hur andra via sociala medier på internet stärker personens, särskilt ungdomens och barnens, självmordsönskan bör fördjupas i samarbete med sakkunniga inom massmedia och kommunikation. Förnyad granskning av vetenskaplig evidens samt av rättsliga fall från Australien där straffregleringen inriktar sig främst på kommunikation via internet och teknisk media och inte enbart på traditionell kommunikation föreslås. Det borde utredas vidare om och när det är ett brott

att via elektroniska medier uppmuntra, eller hetsa, en person till självmord eller självmordsförsök.

I detta sammanhang kan framhållas att det inte alltid är en svår psykisk ohälsa som ligger bakom den suicidala handlingen. Det kan röra sig om en känslig ung person med hopplöshets- och hjälplöshetskänslor på grund av mobbning, sociala kränkningar, sin etniska tillhörighet eller en viss grupptillhörighet, somatiska åkommor, fysiska, psykologiska eller sociala tillkortakommanden. Det är inte sällan det handlar om unga och att gärningspersonerna är andra unga människor på nätet.

Flera studier visar att den suicidala individens, och särskilt den unga personens, dåliga självkänsla, självanklagelser och hopplöshetskänslor ökar när omgivningen visar ambivalens och aggressivitet i relation till den unga personens olika typer av suicidala meddelanden, som kan vara både verbala och icke-verbala och av direkt och indirekt karaktär. Detta påverkar utvecklingen av den suicidala processen i riktning mot en suicidal handling och svänger pendeln i ambivalensen hos den suicidala individen mot förtvivlan från hoppfullhet och mot en önskan att dö från en önskan att leva. Ambivalensen hos den suicidala personen är väl beforskat inom suicidologi och ett välkänt kliniskt fenomen.

Reaktionerna i sociala medier på den självmordsnära personens exponering beskrivna i den vetenskapliga litteraturen kan betraktas som medveten hets och mobbning av den suicidala individen.

Jag bedömer att det skulle vara önskvärt att ytterligare tid ges utredningen för att i samarbete med sakkunniga från rättsväsendet i Australien samt kunniga inom media och kommunikation analysera vidare hur hets på nätet från

främmande mot suicidala individer, särskilt unga, skall bedömas och att resonemang om straffbestämmelse i sådana situationer tillförs utredningen.

Slutsats: En mycket väl genomförd utredning. Krävs dock ytterligare analyser beträffande straffbestämmelser vid uppmaningar till självmord eller självmordsförsök via nätforum och sociala medier. Detta är viktigt då sociala medier upptar allt större utrymme både i de vuxnas och ungdomars/barns liv i dagens samhälle.

2019-09-27

Danuta Wasserman

